

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر

حق بیمه پرداخت کرده‌اند»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«طرح تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند» که در مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۰ با دو فوریت آن موافقت شد، در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و جهت اظهار نظر به شورای نگهبان ارسال گردید. لکن شورای محترم نگهبان در دو مورد نسبت به این مصوبه ایراد وارد کرد که در اینجا به بررسی این ایرادها و نحوه رفع آنها خواهیم پرداخت.

بررسی ایرادهای شورای نگهبان

۱. شورای نگهبان در بند «۱» از ایرادهای خود ماده واحده و تبصره «۱» آن را به دلیل افزایش هزینه عمومی و عدم تعیین طریق تأمین هزینه جدید مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی شناخته است. در این خصوص لازم به توضیح است که ماده واحده و تبصره «۱» مصوبه مجلس تکالیفی را برعهده سازمان تأمین اجتماعی نهاده است که بدین قرارند:

۱. پرداخت حقوق بازنشستگی متناسب با سنوات پرداخت حق بیمه برای کسانی که در سنین کمتر از شصت سال برای مردان و پنجاهوپنج سال برای زنان ازکارافتاده شده‌اند.

۲. پرداخت حقوق بازنشستگی به افرادی که به سن شصت سال برای مردان و پنجاهوپنج سال برای زنان رسیده و کمتر از ده سال حق بیمه پرداخت کرده‌اند با پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه اعم از حق کارگر و کارفرما تا ده سال به نرخ جاری.

۳. پرداخت مستمری به فرزندان و همسر بیمه شده متوفی که زیر ده سال سابقه پرداخت حق بیمه دارد بدون هیچ‌گونه شرطی.

حال با توجه به اینکه سازمان تأمین اجتماعی یک مؤسسه عمومی غیردولتی بوده و مطابق اصل هفتادوپنجم قانون اساسی طرح‌های قانونی که به افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد و افزایش هزینه‌های سازمان تأمین اجتماعی افزایش هزینه‌های عمومی محسوب می‌شود، لذا این اصل شامل سازمان تأمین اجتماعی نیز می‌گردد و صرفاً در صورتی طرح پیشنهادی قابل طرح بوده است که نحوه تأمین هزینه جدید مشخص گردد. در این رابطه باید گفت که مجلس می‌تواند به دو صورت ایراد مذکور را مرتفع کند. اول اینکه در طرح پیشنهادی منبع یا محل کسب اعتبار جدیدی جهت تکالیف مذکور پیش‌بینی نماید و یا اینکه موضوع مصوبه مذکور را ضمن تصویب بودجه سالیانه پیش‌بینی نماید. در غیر این صورت ایراد مزبور قابل رفع نخواهد بود.

۲. شورای نگهبان در بند دوم از ایرادهای خود تبصره «۲» ماده واحده مبنی بر لغو بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی را به دلیل اینکه تبصره «۳» بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ به تصویب مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام رسیده است مغایر نظر تفسیری این شورا درخصوص

اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی دانسته است. مطابق این نظر تفسیری «هیچ یک از مراجع قانونگذاری حق رد و ابطال و نقض و فسخ مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام ندارد، اما در صورتی که مصوبه مجمع مصلحت مربوط به اختلاف نظر شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی بوده مجلس پس از گذشت زمان معتدبه که تغییر مصلحت موجه باشد حق طرح و تصویب قانون مغایر را دارد...» به نظر می‌رسد به نظر شورای نگهبان هنوز زمان معتدبه که تغییر مصلحت را موجه نماید در خصوص این مصوبه نگذشته است.

در این خصوص لازم به توضیح است که مفاد ماده واحده پیشنهادی و تبصره «۱» آن مغایرتی با بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی و همچنین تبصره «۳» این بند مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام نداشته و لذا لزومی جهت ذکر تبصره «۲» مبنی بر لغو بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی نمی‌باشد.

نتیجه‌گیری

با عنایت به مراتب مذکور ایرادهای شورای نگهبان مبنی بر مغایرت ماده واحده و تبصره «۱» آن با اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی به دلیل افزایش هزینه‌های عمومی وارد بوده و جهت رفع آن می‌توان به دو روش متوسل شد. اول اینکه منبع یا محل کسب اعتبار جدیدی جهت تکالیف مذکور در طرح حاضر پیش‌بینی شود و یا اینکه موضوع مصوبه مذکور ضمن تصویب بودجه سالیانه توسط مجلس مورد نظر قرار داده شود. همچنین با توجه به نظر تفسیری شورای نگهبان درباره اصل یکصد و دوازدهم، مجلس پیش از زمان معتدبه که تغییر مصلحت موجه باشد حق اصلاح یا لغو مصوبه مجمع را نخواهد داشت. جهت رفع این ایراد نیز به دلیل عدم مغایرت مفاد بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی و همچنین تبصره «۳» این بند پیشنهاد می‌شود تبصره «۲» ماده واحده پیشنهادی حذف گردد.